

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1263444/4

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב אליעזר איגרא, הרב שלמה שפירא, הרב מיכאל עמוס

המערערת: פלונית (ע"י ב"כ טו"ר אלעד זמיר)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ טו"ר משה מיטלמן ועו"ד מאירה אזרד)

הנדון: חובת המזונות וחלוקתה בין ההורים בכלל ובמשמורת משותפת

פסק דין

לפני בית הדין מונח ערעורה של האם על החלטת בית הדין האזורי מיום כ"א בסיוון התשפ"א (1.6.21) שבה נקבע:

א. משמורת הילדים היא משותפת ומתקיימים הסדרי שהייה שוויוניים.

ב. האב חייב לשלם לאם בעבור מזונות כל ילדה קטינה סך של 800 ש"ח לחודש עד הגיעה לגיל שמונה-עשרה או עד לסיום לימודי התיכון, לפי המאוחר [...]

ה. מחייבים את הצדדים לשאת בכל הוצאות החינוך בחלקים שווים.

ו. מחייבים את הצדדים לשאת בכל הוצאות הבריאות, הרגילות והחריגות, בחלקים שווים.

ז. חיוב האב במדור הילדים העומד על סך 2,250 ש"ח לחודש כאמור בהחלטה מיום י' באב התש"ף (31.7.2020) יופחת לסך של 2,000 ש"ח החל בחודש יולי 2021.

ח. דוחים את בקשת האם לקבלת מידע נוסף על הכנסות האב.

ערעור האם הוא על גובה המזונות שפסק בית הדין לצורכי הילדים בזמן שהם עימה. לדבריה הכנסותיו של האב גבוהות, הצדדים חיו ברמת חיים גבוהה בעת שהיו נשואים וגם כיום הוצאותיה גבוהות. כראיה הציגה תדפיסי פעולות בנק וקרטיסיי אשראי. מלבד זאת טענה שבית הדין לא קצב הוצאות החזקת הבית, לדבריה יש פסיקות הקובעות הוצאות ילד השוהה בשני בתים כסכום גבוה יותר. הסכום שקצב בית הדין הוא שרירותי, והסך שקצב בית הדין למזונות כל ילד 800 ש"ח לא מכסה את הוצאות הילדים.

לדברי האב "אם יש למישהו זכות לערער הזכות היא שלו": אם האם רוכשת בגדים לילדים ולא האם, "האם לא הביאה קבלה אחת"; מדובר בילדים בני חמש-עשרה וחצי ואחת-עשרה, שאינם 'קטני קטנים'; האם יושבת בבית הצדדים ועושה בו שימוש בלעדי, את "הכסף שאין לו" הוא משלם בעבור מזונות הבנות; ההורים של האם היו עשירים והיא התנהלה כמו עשירה, אף

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כשלא הייתה עשירה – היא הוציאה הוצאות מעבר ליכולות שלה, וזה אינו מקנה לה זכות לבקש מזונות; המסמכים שהגישה אינם רלוונטיים ולא מוכיחים שההוצאות היו על הבנות:

אם היא טוענת שהיו הוצאות איקס אז שתראה אותם, לבוא ולטעון סתם שיש לה הוצאות בסך 3,000 ש"ח בלי ראיות זה ממש לא מקובל, לטעון "הורגלנו להיות עשירים" זו טענה בעלמא.

לצדדים ארבעה ילדים, שניים מהם בגירים כיום, שתי הבנות הקטינות הן בגילאים שנקב האב. עיון בפסק דינו של בית הדין מורה שבית הדין אכן נימק החלטתו, ונימוקיו הם נכוחים ונכונים כאורה, ועל כל פנים בנסיבות העניין אין מקום להתערבותנו בפסק דינו של בית הדין האזורי. ונבאר דברינו:

חובת המזונות וחלוקתה בין ההורים בכלל ובמשמורת משותפת – עקרונות

חיוב האב במזונות ילדיו, בין 'קטני קטנים' ובין קטנים, עולה על חיובה של האם. ב'קטני קטנים' חיובו מוחלט מתקנת חז"ל, אך גם מעבר לגיל שש חיובו הוא מתקנות חז"ל ומתקנות הרבנות הראשית. בין כך ובין כך: אף אם חיובו הוא מדין צדקה, צדקה זו היא מהלכות 'אבן העזר', והאב נחשב בסתמא 'אמיד' כדברי נתיבות המשפט על רבנו ירוחם, ובפרט אם הוא אמיד באמת כקביעת בית דין קמא שהכנסות האב הוצגו לפניו.

חיובה של האם, אם אכן הוא קיים, הוא מדיני צדקה בשולחן ערוך יורה דעה (סימן רנא) הקובע שכל אדם מישראל מחויב לתת צדקה בהתאם ליכולתו וחייב לתת צדקה לקרוביו לפני שייטן לאחרים. דין זה האמור ביורה דעה שם מחייב אותו גם לתת צדקה לקרוביו למעלה מגיל שמונה עשרה, שלגביהם לא נתקנו תקנות, אך אכתי לא גרעו משאר קרובים (עיין שם בסעיף ג).

חיוב זה כלפי הילדים תלוי במצבם הכלכלי של ההורים, וגם בדיני יורה דעה חיובו של האב עולה על חיוב האם מפני ש"משפחת אב קרויה משפחה, ומשפחת אם אינה קרויה משפחה" על כל פנים במקום "משפחת אב", והדברים ארוכים ואין כאן מקומם.

מטעם זה יש מקום לחייב את האב והאם במזונות ילדיהם אף למעלה מגיל שמונה עשרה כשאין ביכולתם להתפרנס, וזה טעמו של המנהג לחייב את האב בשליש המזונות מגיל זה עד לשחרור הילד מהצבא או משירות לאומי או בשותו בשיבה. וגם בזה אין מקום להרחיב בפסק דין זה.

נוסיף ונאמר: במשמורת משותפת הדגש הוא בדרך כלל הוא על מספר הלילות שהילד ישן עם כל הורה, אך באמת לא זוהי עיקר הבחינה בחיוב מזונות, שהרי אף היכא שזמני הלינה שווים או כמעט שווים יש לבחון היטב מי מוציא את עיקר ההוצאות על הילד, מאחר שהלינה לא מוכיחה בהכרח על נשיאה שוויונית בעול. גם המזון לא מהווה בהכרח את המרכיב הדומיננטי, שהרי ביגוד ודאגה לשאר צרכים – עלותם במקרים רבים עולה על הוצאות המזון. גם במשמורת משותפת – במקרים רבים ההורה שדאג לצרכים אלו בעת שבני הזוג היו נשואים הוא שממשיך לדאוג לעניינים אלו. לפיכך שיעור המזונות גם במשמורת משותפת אמור להיות בהתאם להוצאות שמוציא כל הורה בפועל, עניין זה אמור להיות מפורט בפסק הדין בהצגת העובדות ובתיאור מי משלם בעבור ההוצאות.

כמו כן חיוב המזונות הוא לפי צורכי הילדים כמבואר באבן העזר (סימן עג סעיף ו) לעניין כסות, כלי תשיש ומדור, וכתבו האחרונים שהוא הדין לעניין מזונות, ולא נאמר לגביהם מה שנקבע לעניין חיוב מזונות אשתו ש"עולה עימו". עם זאת החיוב הוא כפי צורכם וכפי שהורגלו,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שבמקרים רבים הוא לפי עושרו של האב ולא הסכום המינימלי, אך אין זה קשור בהכרח לאופן התנהלות הבית בעת שהצדדים היו נשואים, וכבר הארכנו בזה בפסק דין בתיק 1308941/1, שהתפרסם בימים אלו, שעליו חתומים שניים מהחתומים מטה, וקבענו ששיעור המזונות ייקבע אצל כל ילד לפי החברה, המגור, המשפחה והעיר שבה הוא מתגורר.

היישום בנדון דידן

בין כך ובין כך, בית הדין האזורי הלך גם הוא בשיטה זו וקבע שאכן האב הוא אדם אמיד. אנו ודאי יכולים לסמוך על קביעתו העקרונית, ואין מקום לאפשר לאם לדעת מה שיעור הכנסותיו כיום, דאין זה קובע לעניין העלאת סכום המזונות מעבר לצורכי הילד. בית הדין קמא קבע שסכום הוצאות ילד בחודש לאדם אמיד עולה לסך 1,600 ש"ח, הדברים נכונים במשנה תוקף במקרה שלפנינו שבו טען האב שהאם אינה נושאת בתשלום בגדי הילדים, מה שמעמיד לכאורה את הוצאותיה על תשלומי המזון במועדים שהם נמצאים עימה. המסמכים הוצגו לפני בית הדין האזורי שבחן את הדברים, ולא מצאנו ראיה לטענות האם שהוצאותיה על הילדים הן מעבר למה שקצב בית הדין.

בנסיבות אלו, שבהן קבע בית הדין גם את השתתפות האב במדור הילדים בסך 2,000 ש"ח והאב חייב גם בתשלום מחצית הוצאות החינוך והבריאות, אין מקום שנתערב בקביעתו שסכום המזונות לאדם אמיד הוא 1,600 ש"ח לילד, סכום המתאים לאב זה בהתאם להכנסותיו. ואומנם ייתכן שאנו כשלעצמנו היינו מעריכים את ההוצאות לילד 'אמיד' בסכום גבוה יותר (והרי גם האם הסתמכה על פסק דין של שופט אחד שהעריך הסכום לסך של 2,250 ש"ח), אך לכל היותר יהיה ניתן לומר שיש כאן טעות בשיקול הדעת – ואין אנו אומרים כן – אך בוודאי לא "טעות הנראית לעין בשיקול הדעת", שדרכו של בית דיננו להתערב בה בערעור.

לפיכך יש לדחות את הערעור.

פסק דין ומתן הוראות

לאור האמור בית הדין קובע:

- א. הערעור נדחה, אין מקום להתערבות בית דיננו בסכום המזונות שקבע בית הדין בנסיבות העניין.
 - ב. הערובה שהפקידה האם כתנאי לשמיעת ערעורה תועבר לאב.
 - ג. המזכירות תסגור את התיק.
 - ד. פסק הדין מותר בפרסום בהשמטת שמות הצדדים.
- ניתן ביום י"ג בשבט התשפ"ב (15.1.2022).

הרב מיכאל עמוס

הרב שלמה שפירא

הרב אליעזר איגרא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה